

**Belgische Kamer
van Volksvertegenwoordigers**

GEWONE ZITTING 1997 - 1998 (*)

25 JUNI 1998

WETSONTWERP

tot wijziging van artikel 120bis van de nieuwe gemeentewet en tot invoeging van een artikel 50bis in de provinciewet van 30 april 1836, strekkende tot een evenwichtige aanwezigheid van vrouwen en mannen in de gemeentelijke en provinciale adviesraden

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE
VOOR DE BINNENLANDSE ZAKEN,
DE ALGEMENE ZAKEN EN
HET OPENBAAR AMBT (1)

UITGEBRACHT DOOR
DE HEER DANIEL VANPOUCKE

(1) Samenstelling van de commissie :
Voorzitter : de heer Janssens (Ch.)

A. — Vaste leden

C.V.P. HH. Brouns, De Crem,
Mevr. Hermans,
H. Vanpoucke.

P.S. HH. Canon, Dufour,
Janssens.

V.L.D. HH. Cortois, Smets,
Mevr. Van den Poel-
Welkenhuysen.

S.P. HH. Van Gheluwe, Van
Velthoven.

P.R.L.- HH. D'hondt, Moerman.
F.D.F.

P.S.C. H. Detremmerie.
V.B. H. De Man.
Agalev/ H. J.P. Viseur
Ecolo

B. — Plaatsvervangers

HH. Cauwenberghs, Tant,
Vandeurzen, Van Eetvelt,
Van Overberghe.

HH. Demotte, Meureau, Minne,
Toussaint.

HH. Dewael, Eeman, Huts,
Taelman.

Mevr. Croes-Lieten,
HH. Delathouwer, Vande Lanotte.

Mevr. Cornett, H. deDonnée,
Mevr. Herzet.

HH. Fournaux, Lefevre.
HH. Huysentruyt, Lowie.
HH. Tavernier, Wauters.

C. — Niet-stemgerechtigde leden

VU H. Van Hoorebeke.
Onafh. Mevr. Bastien.

Zie:

- 1457 - 97 / 98 :

- N° 1: Ontwerp overgezonden door de Senaat.

(*) Vierde zitting van de 49ste zittingsperiode

**Chambre des Représentants
de Belgique**

SESSION ORDINAIRE 1997 - 1998 (*)

25 JUNI 1998

PROJET DE LOI

modifiant l'article 120bis de la nouvelle loi communale et insérant un article 50bis dans la loi provinciale du 30 avril 1836, en vue de promouvoir la présence équilibrée d'hommes et de femmes dans les conseils consultatifs communaux et provinciaux

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DE L'INTERIEUR,
DES AFFAIRES GENERALES ET
DE LA FONCTION PUBLIQUE (1)

PAR
M. DANIEL VANPOUCKE

(1) Composition de la commission :
Président : M. Janssens (Ch.)

A. — Titulaires

C.V.P. MM. Brouns, De Crem,
Mme Hermans,
M. Vanpoucke.

P.S. MM. Canon, Dufour,
Janssens.

V.L.D. MM. Cortois, Smets,
Mme Van den Poel-
Welkenhuysen.

S.P. MM. Van Gheluwe, Van
Velthoven.

P.R.L.- MM. D'hondt, Moerman.
F.D.F.

P.S.C. M. Detremmerie.
V.B. M. De Man.
Agalev/M. J.P. Viseur
Ecolo

B. — Suppléants

MM. Cauwenberghs, Tant,
Vandeurzen, Van Eetvelt,
Van Overberghe.

MM. Demotte, Meureau, Minne,
Toussaint.

MM. Dewael, Eeman, Huts,
Taelman.

Mme Croes-Lieten
MM. Delathouwer, Vande Lanotte.

Mme Cornet, M. de Donnée,
Mme Herzet.

MM. Fournaux, Lefevre.
MM. Huysentruyt, Lowie.
MM. Tavernier, Wauters.

C. — Membres sans voix délibérative

VU M. Van Hoorebeke.
Indép. Mme Bastien.

Voir:

- 1457 - 97 / 98 :

- N° 1: Projet transmis par le Sénat.

(*) Quatrième session de la 49ème législature

DAMES EN HEREN,

Uw commissie heeft dit door de Senaat overgezonden wetsontwerp besproken tijdens haar vergadering van 10 juni 1998.

I. ALGEMENE BESPREKING

De heer Dufour zegt dat hij voorstander is van een evenwichtige vertegenwoordiging van mannen en vrouwen in de gemeentelijke en provinciale adviesraden voor zover de betrokken personen te kennen geven dat ze er belang aan hechten deel te nemen aan de besluitvorming.

Hij herinnert eraan dat hij gekant was tegen de goedkeuring van de wet die de aanwezigheid van een derde van de kandidaten van een ander geslacht op de gemeentelijke kiezerslijsten verplicht stelt.

Op grond van zijn ervaring inzake samenstelling van kiezerslijsten geeft de heer Dufour de commissie kennis van de aanzienlijke moeilijkheden waarmee hij te kampen heeft gehad om vrouwen te vinden die ermee instemmen om op lijsten te staan.

De talrijke inspanningen die worden gedaan om te trachten de eventuele kandidates te motiveren, worden tegengewerkt door een algemeen klimaat van vijandigheid ten aanzien van de politiek.

De heer Dufour deelt mede dat hij het onderhavige ontwerp niet zal goedkeuren omdat het, door quota te willen opleggen, strijdig is met het gezond verstand en de democratie.

*
* *

De heer Jean-Pierre Viseur stelt dat hij weliswaar uit principe tegen quota is, maar dat men de quota voor de kiezerslijsten niet mag vergelijken met die welke worden opgelegd in de adviesraden. De aanwezigheid van vrouwen in die raden kan voor hen misschien een manier zijn om zich te interesseren voor het algemeen belang zonder dat zij verplicht zijn een politiek mandaat uit te oefenen. De heer J.-P. Viseur is terzake van oordeel dat de aanwezigheid van de vrouwen in die raden moeten worden aangemoedigd en hij zal het onderhavige voorstel steunen. Hij voegt eraan toe dat het belangrijk is dat politieke organen waarvan de meeste leden mannen zijn, kennis nemen van de adviezen die zijn uitgebracht door adviesraden waarin in meerderheid vrouwen zitting hebben.

*
* *

MESDAMES, MESSIEURS,

Votre commission a examiné ce projet de loi, transmis par le Sénat, au cours de sa réunion du 10 juin 1998.

I. DISCUSSION GÉNÉRALE

M. Dufour déclare qu'il est partisan d'une présence équilibrée de représentants de chaque sexe dans les organes consultatifs, dans la mesure où les personnes concernées manifestent un intérêt à participer à un processus de décision.

Il rappelle qu'il s'était opposé au vote de la loi imposant la présence d'au moins un tiers de candidats d'un autre sexe sur les listes électorales communales.

Fort de son expérience en matière de confection de listes électorales, M. Dufour fait part à la commission des énormes difficultés qu'il a rencontrées pour trouver des femmes qui acceptent de figurer sur des listes.

Les nombreux efforts déployés pour tenter de motiver les éventuelles candidates sont encore ralentis par un climat général hostile à la politique.

M. Dufour déclare qu'il ne votera pas le présent projet qui, en voulant imposer des quotas, va à l'encontre du bon sens et de l'intelligence et est contraire à la démocratie.

*
* *

M. Jean-Pierre Viseur déclare que bien qu'il soit, par principe, opposé aux quotas, il estime cependant qu'il ne faut pas comparer les quotas pour les listes électorales et ceux imposés dans les conseils consultatifs. La présence des femmes dans ces conseils constitue peut-être pour celles-ci une manière de s'intéresser à la chose publique sans être obligées d'exercer un mandat politique. A cet égard, M. J.-P. Viseur estime qu'il convient d'encourager la présence des femmes dans ces conseils et il soutiendra le présent projet. Il ajoute qu'il est intéressant que les instances politiques où siègent majoritairement des hommes, prennent connaissance des avis émis par des conseils consultatifs où siègent un nombre plus élevé de femmes.

*
* *

Mevrouw Van Haesendonck is van mening dat een evenwichtige vertegenwoordiging van de samenleving in de adviesraden alleen maar kan bijdragen tot een meer democratische besluitvorming. De twee derde/een derde-regel is terzake een geschikt middel om dat doel te bereiken. De spreekster vindt dat de gemeenten en de provincies zich moeten aanpassen aan de overeenkomstige wetgeving op federaal niveau.

Ze wijst erop dat uit een onderzoek dat op haar verzoek werd uitgevoerd door een provinciebestuur in verband met de samenstelling van de adviesraden is gebleken dat in tal van die raden geen enkele vrouw zitting heeft, zelfs niet voor aangelegenheden die meer in het bijzonder betrekking hebben op de vrouwen.

Ze is ervan overtuigd dat dit ontwerp kan bijdragen tot een betere vertegenwoordiging van de vrouwen.

*
* *

De heer Smets geeft aan dat zijn fractie het volkomen eens is met het principe van een evenwichtige vertegenwoordiging van mannen en vrouwen in de adviesraden, maar dat hij niet kan instemmen met het voorgestane middel om dat doel te bereiken, namelijk de quota.

Hij wijst erop dat zijn fractie zich inderdaad altijd verzet heeft tegen het opleggen van quota, omdat ze ervan uitgaat dat een opgelegde gelijkheid een vrije concurrentie tussen de mannen en de vrouwen die in aanmerking komen voor de uitoefening van bepaalde mandaten in de weg staat. De quota zijn wat dat betreft niet het ideale middel om te zorgen voor een evenwichtige vertegenwoordiging. De democratie kan niet worden gereduceerd tot een eenvoudige wiskundige breuk.

Wanneer men de samenstelling van de bestaande adviesraden vergelijkt, constateert men dat veel meer vrouwen zitting hebben in sommige raden, zoals bijvoorbeeld de raden met betrekking tot de jeugd. Dat bewijst dat men een evenwichtige vertegenwoordiging kan bereiken zonder noodzakelijkerwijs gebruik te maken van quota. Het is een kwestie van ingesteldheid.

De heer Smets deelt mede dat zijn fractie zich zal onthouden.

*
* *

Mme Van Haesendonck est d'avis qu'une représentation équilibrée de la société au sein des conseils consultatifs ne peut que contribuer à un processus de décision plus démocratique. A cet égard, la règle des deux tiers/un tiers constitue un instrument approprié pour atteindre cet objectif. L'intervenante est d'avis que les communes et les provinces doivent s'aligner sur la législation similaire au niveau fédéral.

Elle signale qu'une étude réalisée à sa demande par une administration provinciale sur la composition des conseils consultatifs a démontré que dans de nombreux conseils aucune femme n'était représentée, même pour des matières touchant plus particulièrement les femmes.

Elle est convaincue que le présent projet peut contribuer à une meilleure représentation des femmes.

*
* *

M. Smets déclare que son groupe souscrit pleinement au principe d'une représentation équilibrée des hommes et des femmes au sein des conseils consultatifs mais qu'il ne peut se rallier au moyen préconisé pour atteindre cet objectif, à savoir des quotas.

Il rappelle, en effet, que son groupe s'est toujours opposé à l'imposition de quotas, estimant qu'une parité imposée va à l'encontre d'une libre concurrence entre les hommes et les femmes qui entrent en ligne de compte pour l'exercice de certains mandats. A cet égard, les quotas ne sont pas le moyen idéal de garantir une représentation équilibrée. La démocratie ne peut se réduire à une simple fraction mathématique.

Si l'on compare la composition des conseils consultatifs existants, on constate qu'un nombre nettement plus élevé de femmes siègent dans certains conseils tels que par exemple les conseils relatifs à la jeunesse. Cela démontre que l'on peut avoir une représentation équilibrée sans nécessairement recourir aux quotas. Il s'agit d'un problème de mentalité.

M. Smets mentionne que son groupe s'abstiendra.

*
* *

De heer Detremmerie geeft te kennen dat zijn fractie het eens is met de strekking van het ontwerp. De voorgestelde maatregelen zijn een uitstekende manier om de vrouwen ertoe te brengen deel te nemen aan de besluitvorming, eerst op raadgevende wijze en vervolgens daadwerkelijk.

De heer Detremmerie wenst echter een opmerking te maken over het vijfde lid van artikel 2, dat bepaalt dat, wanneer geen afwijking wordt toegestaan, de adviesraad drie maanden de tijd heeft om te voldoen aan de voorwaarde aangaande de aanwezigheid van ten hoogste twee derde van de leden van hetzelfde geslacht; zo niet kan de raad niet meer op rechtsgeldige wijze advies uitbrengen. De spreker vreest dat de vrouwen verantwoordelijk zullen worden gesteld voor het niet-naleven van die bepaling.

*
* *

Mevrouw Van Haesendonck repliceert aan de heer Smets dat zijn fractie het wetsontwerp heeft goedgekeurd dat ertoe strekte de evenwichtige aanwezigheid van mannen en vrouwen te bevorderen in de adviesraden op federaal niveau. Blijkbaar is het standpunt van de VLD terzake veranderd.

*
* *

De heer Van Gheluwe betreurt dat 50 jaar na de invoering van het stemrecht voor de vrouwen het nog steeds zo moeilijk is kandidates te vinden om op de kiezerslijsten te staan of in de adviesraden zitting te hebben.

Op grond van zijn ervaring als gemeentelijk mandataris stelt hij vast dat het heel moeilijk is de opgelegde quota in acht te nemen, ondanks de talrijke inspanningen om de aangelegenheden aantrekkelijker te maken voor de vrouwen. Hij hoopt dat dit wetsvoorstel wanneer het wordt aangenomen de mogelijkheid zal bieden om vóór 31 december 2001 genoeg vrouwen te motiveren teneinde tot een voldoende vertegenwoordiging te komen.

Hij wijst er echter op dat het onaanvaardbaar zou zijn indien een gemeente de onmogelijkheid om de quota te bereiken zou aanvoeren om geen adviesraden op te richten of om zonder hen beslissingen te kunnen nemen.

Hij vraagt dat de tekst vóór 31 december 2001 grondig wordt geëvalueerd.

*
* *

M. Detremmerie déclare que son groupe se rallie à l'esprit qui anime le projet. Les mesures préconisées constituent une excellente manière d'amener les femmes à participer, de manière consultative d'abord et de manière effective ensuite, aux processus de décision.

M. Detremmerie souhaite cependant faire une remarque en ce qui concerne le cinquième alinéa de l'article 2 qui stipule que si aucune dérogation n'est accordée, le conseil consultatif dispose d'un délai de trois mois pour satisfaire à la condition (présence de deux tiers au maximum des membres du même sexe) sous peine de ne plus pouvoir émettre d'avis valable. L'intervenant craint que les femmes soient rendues responsables du non-respect de cette disposition.

*
* *

Mme Van Haesendonck réplique à M. Smets que son groupe avait soutenu le projet de loi tendant à promouvoir la présence équilibrée des hommes et des femmes au sein des conseils consultatifs au niveau fédéral. Le VLD a apparemment changé d'opinion sur le sujet.

*
* *

M. Van Gheluwe déplore que 50 ans après l'instauration du droit de vote pour les femmes, il soit encore aussi difficile de trouver des candidates pour figurer tant sur des listes électorales qu'au sein des conseils consultatifs.

Sur base de son expérience comme mandataire communal, il constate qu'il est très difficile de respecter les quotas imposés et ce malgré les nombreux efforts entrepris pour rendre les matières plus attrayantes pour les femmes. Il espère que l'adoption du présent projet de loi permettra, d'ici au 31 décembre 2001, de motiver suffisamment les femmes pour en arriver à une représentativité satisfaisante.

Il attire toutefois l'attention sur le fait qu'il serait inacceptable qu'une commune invoque l'impossibilité d'atteindre les quotas pour ne pas créer de conseils consultatifs et pour pouvoir décider sans eux.

Il demande que le projet fasse l'objet d'une évaluation approfondie d'ici le 31 décembre 2001.

*
* *

De heer D'hondt zegt dat ook zijn fractie voorstander is van een evenwichtige aanwezigheid van vrouwen en mannen in de gemeentelijke en provinciale adviesraden, en hij meent zelfs dat die maatregel zou moeten worden uitgebreid tot de adviesraden van de gemeenschappen en de gewesten. De meeste adviesraden behandelen trouwens gewest- of gemeenschapsaangelegenheden.

In verband met de middelen om de doelstelling te verwezenlijken, is de heer D'hondt van oordeel dat het ontwerp onaanvaardbare verplichtingen oplegt, zoals bijvoorbeeld het blokkeren van een adviesraad die er niet in slaagt de quota na te leven. Die extreme maatregel schaadt de instelling zelf en is niet bevorderlijk voor de goede werking ervan.

De heer D'hondt denkt niet dat kan worden gezorgd voor meer evenwicht tussen de geslachten door strikte regels uit te vaardigen; hij heeft meer vertrouwen in de spontaniteit, de goede wil en het gezond verstand.

Daarom zal de heer D'hondt zich onthouden.

*
* *

Ook *de heer Van Hoorebeke* stemt in met het onderhavige ontwerp.

II. STEMMINGEN

Artikel 1 wordt aangenomen met 8 stemmen tegen 1 en 2 onthoudingen.

De artikel 2 en 3 worden aangenomen met 7 stemmen tegen 1 en 3 onthoudingen.

Het gehele ontwerp wordt aangenomen met 7 stemmen tegen 1 en 3 onthoudingen.

De rapporteur,

D. VANPOUCKE

De voorzitter,

CH. JANSSENS

M. D'hondt déclare que son groupe est également favorable à une présence équilibrée des hommes et des femmes au sein des conseils consultatifs communaux et provinciaux et il estime même que cette mesure devrait être étendue aux conseils consultatifs des Régions et des Communautés. La plupart des conseils consultatifs traitent d'ailleurs de matières communautaires ou régionales.

En ce qui concerne les moyens d'atteindre l'objectif, *M. D'hondt* est d'avis que le projet impose des contraintes inacceptables comme, par exemple, le blocage d'un conseil consultatif qui ne parviendrait pas à respecter les quotas. Cette mesure extrême porte atteinte à l'institution elle-même et ne favorise pas le bon fonctionnement de celle-ci.

M. D'hondt ne croit pas que l'on puisse garantir davantage d'équilibre entre les sexes en édictant des règles strictes; il fait plus confiance à la spontanéité, à la bonne volonté et au bon sens des gens.

Pour ces différentes raisons, *M. D'hondt* s'abstiendra.

*
* *

M. Van Hoorebeke se rallie également au présent projet.

II. VOTES.

L'article 1er est adopté par 8 voix contre une et 2 abstentions.

Les articles 2 et 3 sont adoptés par 7 voix contre une et 3 abstentions.

L'ensemble du projet est adopté par 7 voix contre une et 3 abstentions.

Le rapporteur,

D. VANPOUCKE

Le président,

CH. JANSSENS